

სამეურნეო უურნალი

მოსავალი

(იბეჭდება ორ კვირაში ერთხელ)

უურნალის ფასი წელიწადში 3 მან. || რედაქცია: კავკასიის სამეურ. საზოგადოება
თითო ნომერი ხელზე გასასყიდად 10 კაპ. || ადრესი: Тифлиς, Барятинская, № 5.

წელიწადი მმრპი

1910 წელიწადი.—1 ივნისი.—№ 11.

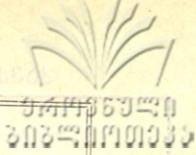
ზინაარსი

ვ. რცხილაძე	რანაირი კანონი გამოვიდა რუსეთში 7 თებთვეს 1904წ. და როგორ ვისარგებლოთ მით	3
ე. იოსელიანი	როგორ გავაუმჯობესოთ ჩვენი ხვნა-თესვა	8
ნ. გულბათიშვილი	ნიადაგი	9
მ. ქარცივაძე	ღვინის ბოჩკების გარეცხვა	11
სტ. ვ. რცხილაძე	თამბაქო	13
ელ. კარბელაშვილი	აღერსიანად მოეწყობათ თქვენს საქონელს	14

საყურადღებო ცნობები:

ლაქების ამოსაყვანი სანონის მომზადება	15
აბრეშუმის ხელსახოც-ბადდადების გარეცხვა	16
როგორ უნდა ეწამლას ვისაც პირი უყარს	16

განცხადებანი 16

სამეურნეო ჟურნალი მოსაკალი

(იბეჭდება ორ კვირაში ერთხელ)

წარსულ წელს ჟურნალში დაიბეჭდა წერილები შემდეგი შარებისა:—
3. ავერკინისა, ა. აფხაზისა, აგრიკოლასი, ვ. ახოშვილისა, ვ. ახ-ლაძესი ლ. გოგნიევისა, გ. გულბათიშვილისა, დ. გორთაშაშვილისა, შ. დედაბრიშვილისა, ელქ. ესი, ზ. ედილაშვილისა, მ. ზაალიშვილისა, ა. თამაშვილისა, ე. იოსელიანისა, დ. კანჩერისა, ე. კარბელაშვილისა, პ. ლორთქიფანიძისი, დ. მდივანისა, ს. მგალობლიშვილისა, შ. მალალაშვილისა, ნ. მაკარ-შვილისა, ვ. მჭედლიშვილისა, მ. მამულაშვილისა, გ. ნახუცრიშვილისა, ც. ნ., ი. პაა-ცაშვილისა, ვ. რცხილაძესი, მ. სემიონოვისა, პროფ. ა. ფორცხუაგოვისა, ვ. უ-ელისა, ი. წინამძღვარიშვილისა, ს. ხუნდაძესი, ე. ხრამელაშვილისა, მ. ჯანაშვილისა, ი. ჯორ-ჯაძესი და რამდენიმე წერილი სელმოუწერელი.

რედაქცია მოელის სხვებიდანაც თანამშრომლობის სურვილის გამოცხადებას.
რედაქციასთან ტერმინების შესამუშავებლად არსებობს კოლეგია, რომლის კომ-პეტენცია რედაქციას სავალდებულოა აქვს თავისთვის მიღებული იმ იმედით, რომ გარემოება იგი ერთის მხრით გამბედაობასა და სიმშვედეს მისცემს შრომაში ყველა იმათ, ვინც ქალაქ გარედ სტანდარტებზე და არ შეუძლიანთ რედაქციასთან პირისპირ შეთანხმება რომელიმე ტერმინის ხმარების შესახებ, და მეორეს მხრით მისცემს ქარ-თულს ენას მეცნიერებათა ყველა დარგში გარკვეულ სახიერებას.

კოლეგიაში ჯერხანობით მოწვეულ არიან: გოგებაშვილი ი., სარაჯიშვი-ლი ა., ჯანაშვილი მ., თაყაიშვილი ე., იოსელიანი ე., გულისაშვილი შ., ყიფშიძე გ., ჯაბადარი ი., კარიჭაშვილი დ., ბილანაშვილი შ., დედაბრიშვილი შ., ლამბაშიძე ვ., ალლაძე ი., გულისაშვილი მ.

თანამშრომელთა საპუბლიკაციო.

ჟურნალის შემოსავლიდან გაისტუმრება ხარჯი სტამბისა და კანცელარიისა, და-ნარჩენი (თუ რამე დარჩა) წლის დამლევს დაურიგდებათ თანამშრომლებს პროპორ-ციულად მათი ნაშრომისა.

დასაბეჭდად მიღებული წერილები შეიძლება რედაქციამ შეასწოროს და შეა-მოკლოს. წერილები და კორექსონდენციები, რომელნიც არ დაიბეჭდებიან, არც შე-ინახებიან დასაბრუნებლად.

რედაქცია მზათ არის აღმოუჩინოს „მოსაკალის“ მკითხველებს ყოველ გვარი შუამავლობა სამეურნეო იარაღებისა და მაშინების და აგრედვე ყველა სამეურნეო ნაწარმოების შექმნა-გასაღებაში.

განცხადებები დაიბეჭდება მხოლოდ უკანასკნელ გვერდზე. ჩვეულებრივი სტრი-ქონი (ვენური ან აკადემიური ასოთი) განცხადებისა ღირს **ორი შაური**. წლიურ აბონემენტებისათვის განცხადების ფასი რედაქციასთან შეთანხმებით. განცხადების ფასი წინდაწინვე უნდა იყოს წარმოდგენილი.

წლის დამლევს ხელისმომწერლებს **საჩუქრად დაეგზავნებათ რჩეული თეს-ლეულობა** სხვადასხვა სამეურნეო მცენარეთა საუკეთესო ჯიშებისა.

აგრედვე, თუ შეძლება ექნება რედაქციას, ჟურნალის ხელისმომწერლებს **გაუზ-გზავნის უფასოდ დამატება-ბროშურას** მეურნეობის რომელიმე დარგის შესახებ.

შურნალი წელიწადში ღირს 3 მანეთი.

რედაქციის ადრესი: Тифлисъ, Барятинская, 5. «МОСАВАН».

რედაქტორ-გამომცემელი **მ. ი. რცხილაძე**

რანაირი კანონი გამოვიდა რუსეთში 7 თიბათვეს 1904 წ. და როგორ ვისარგებლოთ მით

ჩვენი საზივარი მუდამ ის არის რომ სოფელი იცარცევა, იყვლიფევა ჩარჩებით, რომელნიც გლეხის ნაწარმოებს ყიდულობენ და ჰყიდიან.

მწარმოებელი თავის ნაწარმოებს სულ მცირედ ფასში ჰყიდის ვაჭარზე, რომელიც ამ ნაწარმოებს სხვაზედ ასაღებს ერთითად და მთელ მოგებას თავისთვის ინარჩუნებს.

ყოველი ნაწარმოების გასაკეთებლად მასალა საჭირო. სანამ ნაწარმოები გაკეთდება და გაიყიდება გამკეთებელს ჰამა-სმა უნდა. ყველა ამისათვის კი ფულია საჭირო. საიდან იშოვოს მწარმოებელმა მუშამ ეს ფული? მიდის ვაჭართან და ეგრიჯება. ვაჭარიც ამით სარგებლობს, აძლევს გაჭირებულ მუშას საჭირო მასალას ხოლო შედარებით დაბალი ღირსებისას ხშირად და ფასს კი ერთიორად ანგარიშობს. თანაც ამ მუშა-მწარმოებელს ვაჭარი ართმევს პირობას, რომლითაც წინათვე იკვეთავს იმ ნაწარმოებს, რასაც მუშა გააკეთებს, იმ „ღვთისნიერ“ ფასში, რომელსაც თითონვე ვაჭარი ნიშნავს.

გარდა ამისა ვაჭარი ანისიავებს მუშას და მის ოჯახს მარილს, საპონს, შაქარს და სხვა რამდენიც დასჭირდებათ, რაშიაც ანგარიშობს როგორც სინდისი გაუჭრის და იღებს იგივე ნაწარმოებით, რომელსაც მუშა აკეთებს. თუ მასალა ცუდი იყო, რასაკვირველია, გაკეთებული ნივთიც არ გამოვა კარგი და აღარც წინად გარიგებულ ფასს აძლევს ვაჭარი. ამგვარად მუშას

თითქმის აღარაფერი ხედება რა და ვაჭარი კი ყველა მხრიდან მოგებულობია...

ამნაირსავე მდგომარეობაშია სოფლის მეურნეც. სახელმწიფო ან სხვა სავალდებულო გარდასახადისათვის დაუკაკუნებენ კარს, თუ შინაური სხვა რამ გაჭირება აუცილებელი დაატყდება თავს, სოფლის მეურნე იძულებული ხდება მიმართოს „მადლიან კაცს“, რომელიც ამ შემთხვევაში ეხმარება მას, მაგრამ ისე კი რომ არ ჩაგრავს რასაკვირველია თავის თავს და ამ სესხის გაცემით ან წინადვე ყიდულობს გაჭირებულ მეურნესაგან ნაკლებ ფასში მის მოსაფალს ან არა და სხვაფრივ ახდევინებს ერთიორად.

როგორც ქალაქის მუშა ისე სოფლის მეურნე აშუკარწდ გრძნობენ ამ გაჭირებას, მაგრამ არ იციან თავი როგორ დააღწიონ. საშუალება კი არის. ხოლო საჭიროა ვიცოდეთ რომ თავისთავად არა კეთდება რა, ყველაფერს მოსაზრება, მოფიქრება, ხელის განძრევა უნდა. ამასთან ერთი და ორი კაცი ცალკე ვერას გახდება. ვინც გაჭირებულნი არიან და „მადლიანი კაცებისაგან“ ძალაუნებურად იყვლიფებიან, უნდა შეერთდნენ და საერთოდ იმოქმედონ.

აი ამგვარ შემთხვევისათვის არის 7 თიბათვეს 1904 წელს გამოცემული რუსეთში სახელმწიფო კანონი ძრიელ ხელსაყრელი და აკი ვინც გაიგო ამ კანონის გამოცემა ადვილად სარგებლობს მით თავის საკეთილდღეოთ.

1906 წელს, ესე იგი კანონის დამტკიცების შემდეგ მეორე წელსავე იგი კანონის თანახმად უკვე მოქმედობდნენ რუსეთში 1200 სასოფლო პატარა ბანკები, რომელთაც ჰყავდათ 300 ათასი წევრი მონაწილე. ამ საბანკო ამხანაგობებს იმავე 1906 წელს ჰქონდათ წევრებისაგან შეგროვილი 6 მილიონი მანეთი, სახელმწიფო ბანკმა მისცა მათ სესხად 2 1/2 მილიონი მანეთი, წლის დამლევს ჰქონდათ გაცემული წვრილ-წვრილ სესხად 8 1/2 მილიონი მანეთი, ხოლო ამავე 1906 წლის მარამობისთვის გაცემული სესხი უდრიდა 12 მილიონ მანეთს.

ეს მოკლე ნიხრი მგონია, მკითხველო, საკმარისი საბუთია რომ ეს წერილი დაშეწერა და გამეცნო შენთვის, რაში მდგომარეობს 7 თებერვს 1904 წელს გამოცემული კანონი, რომელიც საკრედიტო დაწესებულებებს ეხება.

იგი კანონის ძალით საკრედიტო დაწესებულება შეიძლება **საზოგადოც** იყოს და **საამხანაგოც**.

საზოგადოა საკრედიტო დაწესებულება, როდესაც მას მთელი სოფელი სასოფლო ყრილობის დადგენილებით გახსნის და **საამხანაგო**—როცა მას კერძოდ რამდენიმე პირნი დააწესებენ საამხანაგოთ.

დაწესებულებანი იგი ორნაირია: **შემნახველ-გამსესხებელი** და **საკრედიტო**.

ორივე გვარ დაწესებულებებს ერთნაირი საქმე აქვთ: გასცემენ სესხს, თითონაც სესხულობენ, მიიღებენ შესანახად ფულს და ყოველი საშუალებით ეხმარებიან თავიანთ წევრებს საკირო საქონლის ყიდვისა და გაყიდვის დროს.

განსხვავება ამ დაწესებულებათა შორის იმაში მდგომარეობს რომ მართვა-გამგეობა საქმეებისა და აგრედვე პასუხის გება წევრთა შორის სხვადასხენაირი აქვთ.

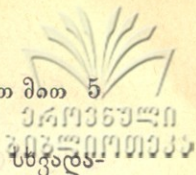
საზოგადო საკრედიტო დაწესებულება როგორც მის სახელიდანა სჩანს მთელი სოფლის ანუ სოფლების (თუ რამდენიმე სოფელი შეერთდა) საზოგადო საქმეა.

დაარსება **საზოგადო** საკრედიტო დაწესებულებისა შეიძლება მხოლოდ სოფლის საზოგადო ყრილობის დადგენილებით. ამ დადგენილების მომხრე უნდა იყოს დამსწრე წევრთა ორი მესამედი ნაწილი მაინც, რომ დადგენილება იგი კანონიერად ჩაითვალოს.

საზოგადო საკრედიტო დაწესებულების პატრონად ითვლება სოფლის საზოგადოების წევრთა საზოგადო კრება. თუ ამ საქმისთვის შეერთებული სასოფლო-საზოგადოებების წევრთა რიცხვი 300-ზე მეტია, მაშინ საკრედიტო დაწესებულების ყველა საქმეებს განაგებენ სასოფლო-საზოგადოებების მიერ ამორჩეული რწმუნებულნი.

ამ რწმუნებულთა კრებამ უნდა დაადგინოს: რამოდენი, სარგებელი იღონ გასესხებულ ფულზე და რამდენი სარგებელი მიეცეს შესანახად შემოტანილ ფულზე; ისესხონ ფული გარეშე, თუ საკუთარი თანხით დაკმაყოფილდნენ; გირო მოსთხოვონ სესხის ამღებს, თუ თავდებობა და სხვა.

საზოგადო საკრედიტო დაწესებულების ყველა საქმეების პირდაპირი გამგებლობა საზოგადო კრებისაგან არჩეულ გამგეობას ახარია. ამ გამგეობაზეა დამოკიდებული ვის მისცეს და

ვის არა სესხი, რამდენი მისცეს, რამდენად დაფასოს ვირო, ვინ მიიღოს თავდებათ, რა პირობით აიღოს გარეშე სესხი თანახმად საზოგადო კრების გარდაწყვეტილებისა და სხვა.

გამგეობის მოქმედებისა და საკრედიტო დაწესებულების ყოველივე ქონების შესამოწმებლად საზოგადო კრება ირჩევს კაცებს-მოანგარიშეებს ან, თუ დაწესებულება გაიზარდა და საქმეები გართულდა, განსაკუთრებულ საბჭოს, შემდგარს რამდენიმე წევრისაგან, რომელმაც უნდა ყველა საქმეებს თვალყური ადევნოს.

გამგეობა უნდა შესდგებოდეს სამი წევრისაგან. ხოლო საზოგადო კრებას შეუძლიან სამ წევრზე მეტიც აირჩიოს.

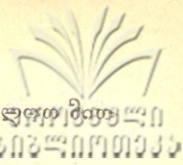
როდესაც საკრედიტო საზოგადოება კმაყოფილდება საკუთარი თანხით და არ სესხულობს ფულს გარეშე, არავის წინაშე არც პასუხს აგებს, ხოლო თუ მის კასაში სხვებსაც აქვთ მიბარებული შესანახად ფული ან კასას სხვებისაგან აქვს ნასესხები და შემოეხარჯათ, მაშინ საზოგადოების ყოველი წევრი პასუხისმგებელია მათ წინაშე, ვისგანაც ფული ისესხეს ან აიბარეს.

სამხანაგო საკრედიტო დაწესებულება შესდგება იმ პირებისაგან მხოლოდ, რომელნიც ისურვებენ და ჩაეწერებიან ამხანაგობაში წევრათ. ამ შემთხვევაში საკრედიტო დაწესებულების პატრონათ ითვლება ამხანაგობის საზოგადო კრება, ხოლო საქმის პირდაპირი გამძღოლი კი საზოგადო კრების მიერ არჩეული გამგეობაა. გარდა ამისა არსებობს აგრედვე საზოგადო კრებისაგანვე არჩეული საბჭოც, რომელიც თვალყურს ადევნებს გამგეო-

ბის მოქმედებას და ასრულებს სხვადასხვა საქმეებს თანახმად საზოგადო კრების დადგენილებისა. საბჭოზეა მიწოდებული ახალი წევრების მიღება ამხანაგობაში და გარდაწყვეტა იმისი, რამდენი შეიძლება მიეცეს სესხად თითოეულ წევრს.

ამხანაგობის საქმეებში ყოველი წევრი ამხანაგობისა პასუხისმგებელია, ხოლო ყველანი ერთნაირად არ აგებენ პასუხს: ვისაც მეტი სესხის გატანა შეუძლიან, მეტი კრედიტი აქვს, ის ამისდაგვარად მეტი პასუხის-მგებელიც არის, ვისაც ნაკლები — ნაკლებად აგებს პასუხს.

საკრედიტო ამხანაგობისა და შემნახველ-გამსესხებელი ამხანაგობის შორის ასეთი განსხვავებაა: საკრედიტო ამხანაგობას როგორც კი დაარსდება იგი უნდა ძირითადი თანხა ჰქონდეს მზად. ეს თანხა შეიძლება ვისმესგან ნაჩუქარიც იყოს და ნასესხებიც. შემნახველ-გამსესხებელ ამხანაგობაში კი ძირითადი თანხა საწევრო ფულის შემოტანით შესდგება. საწევრო შემოსატანი უნდა ერთნაირი იყოს ყველასათვის, მისი რაოდენობა თვით ამხანაგობამ უნდა განსაზღვროს. საწევრო შემოსატანის გარდახდა ანუ პაის შექენა ნაწილ-ნაწილაც შეიძლება, ხოლო შექენა აუცილებლად საჭიროა, რომ ნისიად არავინ ჩაეწეროს წევრად, ესე იგი რომ არავის შეეძლოს მხოლოდ სურვილი გამოაცხადოს წევრობაზე, საწევრო ფული არ შემოიტანოს და სესხის გატანა კი უნდა დიდეს საწევრო შემოსატანის გამოირიცხვით. სანამ შემნახველ-გამსესხებელი ამხანაგობა საკუთარ თანხას გაიჩენს, მანამდის ფულის შოვნა გარეშე

დასკირდება. აი ამგვარ საკროებისათვის ფულის სესხება შეიძლება სხვათა შორის წვრილი კრედიტის საგუბერნიო დაწესებულებაში, რომელიც სახელმწიფო ბანკთან არსებობს.

ამგვარად ორივენიარ საკრედიტო დაწესებულებას—საკრედიტო ამხანაგობასაც და შემნახველ-გამსესხებელ ამხანაგობასაც სკირდებათ და შეუძლიანთ ძირითადი თანხა ისესხონ წვრილი კრედიტის საგუბერნიო დაწესებულებაში. განსხვავება ამ საკრედიტო დაწესებულებებ შორის მხოლოდ იმაშია, რომ საკრედიტო ამხანაგობის წევრებს ამხანაგობის დაწესება შეუძლიანთ ისე მოახდინონ, რომ წევრ-ამხანაგებს თავიდანვე არ დასკირდეთ საწევრო ფულის შემოტანა. შემნახველ-გამსესხებელ ამხანაგობის დასაარსებლად კი საკროა წევრებმა საწევრო გარდასახადი წინააღვე შემოიტანონ სრულად თუ არა ნაწილი მაინც. ასე შემდგარი საწევრო თანხით და ძირითად თანხად ნასესხები ფულით იწყობს ამხანაგობა მოქმედებას. როცა საანგარიშო წელიწადი გათავდება, თუ რამ მოგება დარჩა, ჯერ ვისაც პაის ფასი სრულად არა აქვს შემოტანილი, იმისი ხვედრი მოგებიდან შეივსება იმისი შემოსატანი და დანარჩენი შეედლება წევრს გაიტანოს.

ხსენებულ განსხვავებასთან საკრედიტო ამხანაგობის და შემნახველ-გამსესხებელ ამხანაგობის შორის ეს შემდეგი განსხვავებაც უნდა გვახსოვდეს:

თუ საკრედიტო ამხანაგობამ ზარალით გაათავა მოქმედება, ამხანაგობის ვალი ყველა ამხანაგების გარდასახადი იქნება, რადგან ყოველი სესხი ურთიერთ თავდებობით ეძლევათ მათ. შემ-

ნახველ-გამსესხებელ ამხანაგობაში კი თუ ზარალით გათავდა წელიწადი, ამ ზარალის პასუხისმგებელი მხოლოდ საამხანაგო თანხაა საწევრო ფულიდან და სხვა საამხანაგო შემოსავლიდან შემდგარი. ამხანაგობის ზარალი საამხანაგო შეძლებამ თუნდაც რომ ვერ დაფაროს, წევრს მაინც იმაზე მეტი, რაც მას საწევრო ჰქონდა შეტანილი, სხვა არა გამოერთმევე-რა. ამგვარად ვინც ამხანაგობის დაარსებას მოინდომებს, მან უნდა ზემოაღნიშნული განსხვავება გაითვალისწინოს და ისე გადაწყვიტოს საკრედიტო ამხანაგობა დაარსოს თუ შემნახველ-გამსესხებელი ამხანაგობა.

რა გზით შეიძლება იზოვოს ამხანაგობამ საჭირო თანხა

ამისათვის სმკროა ვიცოდეთ რომ თანახმად 7 თებერვს 1904 წელს გამოსული კანონისა ყოველ გუბერნიაში არსებობს ეგრედწოდებული „წვრილი კრედიტის საქმეების გამგე კომიტეტი“, რომელიც ენმარება ამხანაგობებს და აძლევს მათ ორგვარ სესხს: 1) ძირითად თანხას 13 წლის ვადით იმ პირობებით რომ ერთი წლის შემდეგ ამხანაგობამ ნაწილ-ნაწილ ყოველ წლივ ერთი მეთორმეტედი ნაწილი სესხისა დააბრუნოს და 2) მოკლე ვადიან სესხს ვექსელით საერთო პასუხის მგებლობით.

ძირითადი თანხა ეძლევა ამხანაგობას სხვადასხვა ზომისა იმისდამხედვით თუ რამდენი წევრია ამხანაგობაში, რამდენად მკვიდრია და რაოდენია მათი საერთო ქონებრივი შეძლება და სხვა. საკრედიტო დაწესებულებას ეს ძირითადი თანხა ესაკროება ჯერ ერთი

იმისათვის, რომ ჰქონდეს რა გაასესხოს და მეორე—ნდობა მოიპოვოს ხალხში, რომ ვისაც მეტი ფული აქვს, უშიშრად შეეძლოს შესანახად შემოიტანოს. მოკლე ვადიან სესხის გატანაში უმთავრესს მნიშვნელობას ბანკი ამხანაგობის საერთო პასუხისმგებლობას აძლევს.

რაც უფრო დიდია და მკვიდრი ამხანაგობის საერთო ქონება, იმდენად ბანკი მეტ თანხას ანდობს მათ ვექსელით.

ერთად შეერთებულ საერთო საქმის გასაძღოლად რამდენიმე კაცს არამც თუ მარტო ბანკიდან ექნებათ მეტი ნდობა, ვიდრე თითოეულ მათგანს, არამედ ყოველი კერძო დაწესებულებაც და პირიც მეტად ენდობა მათ. სადაც ნდობაა, იქ ფულიც იქნება. საამხანაგო თანხის შესადგენად ზოგს ბანკი მისცემთ და ზოგს კერძო პირნი მიუხედავად იმისა ეს პირნი წევრები არიან ამხანაგობისა თუ არა.

ფულის შენახვის პირობები ზოგი საკრედიტო დაწესებულების წესდებაშივეა გამოკვლეული და ზოგი თვით ამხანაგობამ უნდა გამოარკვიოს და დააწესოს. მაგალითად რა ვადით უნდა იქნეს ფული მიღებული შესანახათ, რა სარგებელი უნდა ეძლიოს ამ ფულში, რაოდენი თანხის მიღება შეიძლება შესანახად—ყველა ეს უნდა თვით ამხანაგობამ გამოიკვლიოს.

სესხის აღებაც და შესანახად ფულის აბარებაც საკრედიტო დაწესებულებას მხოლოდ იმ პირობით შეუძლიან, როგორ პირობასაც წევრთა საზოგადო კრება დაადგენს. ხოლო სახელმწიფო ბანკი ასესხებს ამხანაგობას

იმ პირობით, რომ მან წესიერად აწარმოვოს თავის საქმე, წვრილ-წვრილი სესხი მისცეს იმ მეურნეთ, რომელთაც სესხი საოჯახო-სამეურნეო საქიროებისათვის, თავიანთ სამეურნეო დარგის გასაუმჯობესებლად უნდათ.

ვინც გატანილი ფულის მოხმარებაში პირნათლად შეასრულებს თავის მოვალეობას ბანკის წინაშე და სესხსაც თავის დროზე დააბრუნებს, მას ბანკი შემდეგისთვის უფრო მეტ დახმარებას აღმოუჩენს.

საკრედიტო დაწესებულების საზოგადო წესდებით სახელმწიფო ბანკს დავალებული აქვს თვალყური ადევნოს ამ დაწესებულებათა მოქმედებას. ბანკს როგორც ამ მოვალეობის ასასრულებლად ისე ზემოთ აღნიშნულ დახმარების აღმოსაჩენად ჰყავს წვრილი კრედიტის **ინსპექტორი**, რომელიც მოვალეა საკრედიტო ამხანაგობის დამარსებლებს გზა უჩვენოს და ყოველი დახმარება გაუწიოს.

ინსპექტორი წვრილი კრედიტის დაწესებულებათა მოქმედებას, რომელთაც სახელმწიფო ბანკიდან ფული აქვთ ნასესხები, თვალყურს ადევნებს და დრო-გამოშვებით რევიზიას უკეთებს.

ტფილისისა და ქუთაისის გუბერნიებში და აგრედვე სხვაგანაც ამიერკავკასიაში უკვე მოქმედობენ ზემოხსენებულ კანონის თანხმად დაარსებული საკრედიტო ამხანაგობანი, რომელთა მოთავენი ძალიან კარგს იზამდნენ რომ გამოუგზავნონ ჟურნალს „**მოსავალს**“ დასაბეჭდად შემდეგი ცნობები: სად როგორ იხეირეს ამ ამხანაგობებმა, რა გზას ადგანან თავიანთ მოქმედებაში და

რა შედეგი მოიტანა უკვე ამ მოქმედებამ, რომ მათი მაგალითით სხვებმაც ისარგებლონ და ხალხისათვის კეთილ

საქმეს ფართო გზა მიეცეს გასავრცელებელი.

ვ. რცხილაძე

როგორ გავაუმჯობესოთ ჩვენი ხვნა-თესვა

ვინც ჩვენი პირველი წერილი საკვები ბალახების თესვის შესახებ გადათვალთვალა, იმას ეხსოვება, რომ სამყურა და იონჯა აძლევს მეურნეს:

1) საქონლისათვის ნოყიერ საკვებად და სასუქს;

2) დალილ მიწას უბრუნებს ნაყოფიერებას და მეტად ხდის მიწის დასვენებას;

3) ხორბლეულობის მორიგობით თესვაში შეაქვს საქრო წესრიგი.

სანამ მეურნეს მიწა უხვად აქვს, ახალ-ახალ ადგილას შეუძლიან ხნას საქონლის ნადგამობით განოყიერებული მიწა. აქ საქონლის საკვები ბალახის თესვას ადგილი არა აქვს.

ჩრდილოეთ ამერიკის შეერთებულ შტატების მეურნე ევროპიელ მეურნეზე ნაკლებად არ არის განვითარებული. მას კარგად ესმოდა მნიშვნელობა მიწის გაპატიებისა, მაგრამ მიუხედავად ამისა როცა მისი მიწა უკლებდა მოსავალს, ამ მიწას იგი კი არ აპატივებდა, არამედ თავს ანებებდა და ახალ ადგილს ხნავდა. მიწის სიუხვისა გამო ახოს გატეხა უფრო იაფად ჯდებოდა, ვინემ დალილი მიწის გაპატივება. მიწის სიუხვე ხორბლეულობის მოყვანას აიაფებდა, იაფი ხორბალი ბაზარს დიდს პოულობდა და ამას კი ხალხის წარმოდგენაში მეურნეობის ყველა სისტემებზე ანუ წესრიგზე მეტი მნიშვნელობა ჰქონდა.

ჩვენშიც არგა ხანია მიწის სივიწროემ თავი იჩინა. ისიც ყველასათვის ცხადი გახდა, რომ მიწამ ნაყოფიერობას უკლო. სასუქს უქონლობისა გამო ჩვენ არა ვხმარობთ, რომ მიწას თავისი ძალა დაუბრუნოთ. მაშ სად ან რაში უნდა მოინახოს სახსარი ჩვენი მეურნეობის გაუმჯობესობისა, აი კითხვა რაშია.

მეურნეობის გაუმჯობესობას ჩვენში ხელს უშლის გლეხების დროებითი ვალდებულობა, ხიზნობა, საეკლესიო გლეხთა აწინდელი დამოკიდებულება ეკლესიასთან და ბევრი სხვა გვარი გარემოება „ნადელებით“ გამოწვეული. სანამ ეს პირობები არსებობს მეურნესა და მიწის მესაკუთრეთა შორის, მეურნეობის წინსვლელობას გზა შედობილი აქვს. ეს არის თავი-და-თავი მიზეზი ჩვენი მეურნეობის უკან ჩამორჩენისა დღეს. თუ ამ მიზეზებს მივანებებთ თავს და ვიკითხამთ მაინცა და მაინც დღევანდელ პირობებში როგორ მისცეს მეურნემ თავის მამულს, მიუხედავად იმისა ხიზნია იგი თუ მესაკუთრე, მეტი გამოსავლიანობა, ვიტყვი რომ მან უნდა საძოვრების მაგივრად, რაც არა აქვს, საქონლის საკვებად საზრდო სხვა გზით იშოვოს, შინ გამოკვებოს თავისი საქონელი და მათი ნებსი სასუქად იხმაროს გამოფიტული მიწის გასანოყიერებლად.

მაგრამ სად იშოვოს მეურნემ საქონლის შინ გამოკვების სახსარი.

როგორც წინა წერილშიაცა ვსთქვით, ამ სახსარს იშოვის მეურნე მხოლოდ მაშინ, როცა ეზღანდელ ხენა-თესვაში საკვებავ ბალახების თესვას ჩაურევს. ბალახის თესვა საკვებავისა და სასუქის მოცემის გარდა მიწას ანოყიერებს და როგორც ზევით იყო ნათქვამი წესრიგს, სისტემას აძლევს ხენა-თესვას. რაში მდგომარეობს ეს წეს-რიგი? იმაში რაც მეურნემ თითონაც კარგად იცის: რომელი მოსავლის შემდეგ რა თესლი უნდა დაითესოს, რომ მეურნემ კაი მოსავალი აიღოს.

ერთი და იგივე თესლის თესვით ერთსა და იმავე მიწაზე მიწა მალე იფიტება, თუ პატივი არ მივეცი თან არ დავასვენებთ. ბალახის თესვა კი მიწის დასვენებას ჰმაგიერობს და აი როგორ: მეურნე, რომელიც მორიგობით თესვაში სამი მცენარის თესვას მიზნდევს, იგი თავის მიწას, ვთქვათ 12 დესეტინას, სამათა ყოფს. ერთ ნაწილს შემოდგომაზე ხნავს, მეორეს—გაზაფხულზე, მესამე—რჩება დაუთესავი, ასვენებს, საქონელი დაუდის ზედ.

ხალხს რომ სამი მილიონი დესეტინა ეჭიროს სახნავათ, ამ წესით ყოველ წლივ ერთი მილიონი დესეტინა უნდა იყოს დასასვენებლად გაშვებული იმ მცირედ სარგებლობისათვის, როგორც ეხლა სარგებლობენ.

ამ დასვენების მაგიერად, რომ ბალახი ითესებოდეს, ერთ მილიონ დესეტინის მოსავალი მოემატებოდა ხალხს.

ქართლში—ნიქოზში, სინდში კომბოსტოსა რგავენ. კომბოსტო კი კარგ თავს ვერ გაიკეთებს, ზრდას რიგიანად ვერ დაისრულებს, თუ მიწას სასუქი არ აქვს მიცემული. კომბოსტოს აღების შემდეგ უნდა დაითესოს შვრია ან უგრეხელა; შვრიას შემდეგ ითესება და უფრო კაი მოსავალს იძლევა პური; პურის შემდეგ უკეთესი იქნება დაითესოს სიმინდი, ქერი; ქერსა და სიმინდს შემდეგ უნდა მისდევდეს მუხუდო, ცერცვი, ლობიო; მათ შემდეგ სამყურა, იონჯა; ბალახის შემდეგ ახალი პური ანუ დიკა; პურის შემდეგ საქონლის ქარხალი, სტაფილო, კარტოფილი.

აი ასეთი მორიგობითი თესვა უნდა იყოს ჩვენში და არა მარტო პურის, სიმინდის და ქერის ერთიმანეთზე მოყოლება. ამგვარად ჩვენ მინდვრებზე უნდა მორიგობით ვთესოთ საქონლის საკვები იონჯა, სამყურა, ქარხალი, სტაფილო, კართოფილი და უფრო დიდი ადგილი მიეცეს თესვაში შვრიას, ლობიოს, მუხუდოს, ცერცვს, კომბოსტოს. თუ ხორბლეულობის მოყვანაში დღევანდელი ხენა-თესვის წესი დარჩა, მოსავალი უეჭველია უკან უკან დაიწვეს და ხალხს ლუკმა პური დანატრულდება მომავალში.

ე. იოსელიანი

ნიადაგი

საიდან ჩნდება ნიადაგიში წყალი

მინერალური ნივთიერების გარდა, რომლებიდანაც შესდგება ნიადაგი, ამ უკანასკნელში უნდა იყვნენ წყალი, ჰაერი, და სითბო, რომ მცენარის ფე-

სვებს შეეძლოთ თავიანთი დანიშნულება შესრულონ.

მცენარის ფესვები თავდებიან პატარა საწოწნავეებით, რომლებითაც მცენარე სწუწნის დედამიწიდან საქირო ნივთიერებებს.

თვით ეს თქმა „სწუწნის“ ნათლად გვიხატავს იმ მოქმედებას, რომელიც ფესვების მუშაობით ხდება.

ცხადია რომ მაგარი მინერალური ნივთიერებანი დედამიწისა უნდა ჯერ წყლით დასველდნენ, გაუივდნენ, დადნენ, რომ მათი შეწუწვნა-შეთვისება შეეძლოს მცენარეს. ამისათვის კი საკმაო წყალია საჭირო. ამგვარად თავიდათავი საკითხი ყოფილა: საიდან ჩნდება ნიადაგში ეს საჭირო წყალი?

წვიმა და თოვლი. გავდგათ გარეთ როცა წვიმა ან თოვლი მოდის ქურქელი რამ, რომელსაც პირიც და ძირიც ერთნაირი სიგანის აქვს და წვიმას რო გადაიღებს, გაუზომოთ სიღრმე ქურქელში ჩამდგარ წყალს. თუ თოვლია, რასაკვირველია, ჯერ უნდა დავაცადოთ დადნეს. გაზომილი სიღრმე დაენიშნოთ. შემდეგ, როცა წვიმას ან თოვლს აპირებდეს, ასევე მოვიქცეთ ხოლმე მთელი წლის განმავლობაში და წლის თავზე შევაერთოთ ერთად როდის რამდენი სიღრმე ჰქონდა სხვადასხვა დროს ჩამოსულ ციდან წყალს.

ამ წყლის რაოდენობა სხვადასხვა კუთხეში ჩვენს ქვეყანაში სხვადასხვანაირია. ხოლო საშუალოდ დაახლოებით არსად არ არის 400 მილიმეტრზე ნაკლები და 1200 მილიმეტრზე მეტი მთელი წლის განმავლობაში.

ესლა ვიკითხოთ მთელი ეს წყალი ხმარდება ან ჰყოფნის თუ არა ნათესობას?

დედამიწის ზედაპირიდან წყალი მუდამ და განუწყვეტლივ ოთქლობს ჰაერში. ყოველი ცალკე მინდვრიდან აორთქლილი წყლის რაოდენობა დამოკიდებულია ქარზე, რომელიც აქუბერავს; მცენარეთა სიდიდ-სიპატარა-

ვეზე და მათ სიხშირეზე; ამ მცენარეთა განსაკუთრებულ თვისებებზე და სხვა. ცერცვიანი, მაგალითად, მცენარეები უფრო მეტ წყალს აორთქლებენ მაღლა, ვიდრე ხორბლეული მცენარენი, რადგან პირველი უფრო მეტ-ფოთლებიანი არიან. გამოანგარიშებულია რომ ნახნავის დათესვის შემდეგ, ვიდრე მოსავალი აიღება, დათესილ მინდორს ყოველდღე აორთქლებით იმდენი წყალი აკლდება დაახლოებით, რამდენიც მთელ იმ მინდორზე რომ დაგვეგუბებინა, 2—5 მილიმეტრი სიღრმისა იქნებოდა.

ამგვარად დათესილგან მოსავლის ჩაკლებამდე, მაგალითად, 100 დღემ რომ გაიაროს, ამ ხნის განმავლობაში მინდვრიდან 200 მილიმეტრი წყალი აორთქლებს მაღლა.

გურია-სამეგლოში და იმერეთში კიდევ ოპ, მაგრამ ტფილისის გუბერნიისში კი ამოდენა წყალი ამ ხნის განმავლობაში ზოგან იშვიათად შეიძლება მიეცეს ციდან დედამიწას.

გარდა ამისა ზოგი ნაწილი წვიმის წყლისა დედამიწამდე ვერც კი მიაღწევს ხოლმე: მცენარის ფოთლებზე, ტოტებზე რჩება წვეთებათ და აქედან ჰაერის სითბოს ზედგავლენით ზევითვე ორთქლობს; აგრედვე არა რჩება მინდორზე ის წვიმის წყალიც, რომელიც ღვარებათ წასული ხევ-ხუვებში ჩადის და იკარგება; ზოგი ნაწილი ამ წვიმის წყლისა კიდე თუმცა აქვე ჩადის ნიადაგში, მაგრამ ისე ღრმათ მიდის, რომ იქიდან ვეღარ ამოაწევს ხოლმე ფესვებამდე, რომ მცენარეებმა ისარგებლონ. თუ ყველა ამ მოვლენებს ვიქონიებთ მხედველობაში, აშკარად დავინახავთ რომ მოსავლის დათესილგან მის აღება-

დე წვიმით იმდენი წყალი არ ეძლევა ნიადაგს, რამდენიც საჭიროა და ამიტომ ვიდრე ნახნავი დაითესება ნიადაგს უნდა წინაღ შეგროვილი წყალი ჰქონდეს, რომ დანაკლისი შეივსოს მოსავლის მოყვანაში.

როდის ან საიდან უნდა შეგროვოს ნიადაგმა ეს მეტი წყალი?

ნიადაგს წყლის შეგროვების დრო წელიწადში ორჯგულა უდგება: შემოდგომაზე, როცა წვიმა მოდის ხშირად, და გაზაფხულზე, როცა თოვლი ღნება. უნდა ვსთქვათ რომ ყველა ნიადაგი ერთნაირი შემგროვებელი და შემნახველი არ არის წყლისა. თიხნარი ან ნეშომპალნარევი მიწები უფრო მეტ წყალს ინახვენ, ვიდრე ქვიშნარები, რომელნიც დაფაცხავებულნი არიან, ვერ იკერენ წყალს და ეს უკანასკნელი ისე ღრმად მიდის, რომ იქიდან უკან ვეღარ ამოაწევს ხოლმე რომ მცენარეებს მოხმარდეს.

უნდა ვიკითხოთ შეუძლიან თუ არა მაგალითად თიხნარ ნიადაგს იმდენი წყალი შეინახოს მცენარის დათესამდე, რომ მერე წვიმას აღარ საჭიროებდეს და ეს წყალი ბოლომდე გაჰყვეს მოსავლის ჩაკლებამდე?

მრავალი ცდა და დაკვირვება ამ კითხვაზე უარს გვეუბნება, ხოლო ის კი ჭეშმარიტია რომ რაც, უფრო მეტი წყალი იქნება შეგროვილ-შენახული ნიადაგში, იმდენი ნაკლებად დასჭირდება მას წვიმა ზაფხულში.

ღილის ნამი. ზოგი ზედმეტ მნიშვნელობას აძლევს ღილის ნამს. ჰგონიათ რომ ნიადაგი ბევრ წყალს ღებულობს ნამის შემწეობით. შემცდარი ფიქრია. წყალი ამ გზით მიღებული მცენარეებით ისე ცოტაა რომ სათქმელად არა ღირს. ღილის ნამი მხოლოდ იმას ამტკიცებს, რომ ჰაერი გაყენთილია წყლის ორთქლით და ამისა გამო მცენარის ფოთლებში ამოსული ნიადაგიდან წყალი ვეღარ აორთქლილა. ხოლო აორთქლების ასეთი შეფერხება უმნიშვნელო არ არის მცენარეებისათვის. როცა ჰაერი მშრალია, შეიძლება ფოთლებიდან აორთქლება ისე ხარბად ხდებოდეს, რომ ფესვები ვერ ასწრობდნენ საკმაო წყალი მიაწოდონ მცენარეს. აორთქლების შეჩერებით კი მცენარე ისევ შეივსებს დანაკლისს და არა-სასურველ მდგომარეობას აიცდენს.

ვ. გულბათაშვილი

ღვინის ბოჩკის გარეცხვა

ფრანგი მეღვინეები ამბობენ: „ღვინოს ჭურჭელი აკეთებსო“. მართალიც არის. თუ ღვინის ჭურჭელი რიგზე გარეცხილი არ არის, ღვინოს ღიდი ზიანი ეძლევა. ჭურჭელი, ახალია იგი თუ ძველი, თავის რიგზე უნდა გაირეცხოს და მომზადდეს ღვინის ჩასასხმელად. ახალ ბოჩკას უნდა გამოეცალოს ყოველივე ის ნივთიერება, რომელიც ღვინის სითხეში იხსნება და ღვინოს გე-

მოს აძლევს. მუხის ბოჩკა შეიცავს ერთ-გვარ სხეულს, რომელსაც **ტანინს** ეძახიან. ეს ტანინი ღვინოს ცუდს, მწკლარტე გემოს აძლევს და ამასთანავე ფერსაც უფუჭებს. რეცხავენ ახალ ბოჩკას შემდეგის წესით: ჯერ ახალი ბოჩკა უნდა 2—3 ღლის განმავლობაში ცივი სუფთა წყლით იყოს სავსე. შემდეგ თითო 40 ვედრიან ბოჩკაში ჩაასხმენ 2—3 ვედრა წყალს და ჩაყრიან 6—8 გირ-

ვანქა ჩვეულებრივ ფხვიერ მარილს. როცა წყალში მარილი გაიხსნება, ბოჩკას აჭანჭყარებენ, რომ მარილ-წყალი ბოჩკას ყველგან მოხვდეს. მარილ-წყლის გამოვლების შემდეგ ბოჩკაში ჩაყრიან 3—4 გირვანქა სოდას და ზედ დაახამენ სამ-ოთხ ვედრა ადუღებულ წყალს.

დაუწყებენ ბოჩკას ხელახლად ჭანჭყარს, რომ ახლა სოდიანი წყალი მოხვდეს ბოჩკას ყველგან. მერე რამოდენიმე ხანს დააცლიან და მანამ თბილია სოდიანი წყალი გამოღვრიან. შემდეგ ბოჩკას ჰორთქლავენ ადუღებულ წყლით ან იმის ორთქლით. ბოჩკის საორთქლებელათ ხმარობენ ორთქლის ქვებს. ბოჩკაში შეუშვებენ ორთქლს 10—15 წამის განმავლობაში, შემდეგ მაგრად დაუცვავენ პირს და ამყოფებენ ასე იმ დრომდე, სანამ ბოჩკა გაცივებას დაიწყებს. ცხელ ორთქლს ტანიცი გამოაქვს ბოჩკიდან და ყველა მიკრობებსაც ხოცავს, რომელნიც კი იმყოფებიან ბოჩკაში.

ვისაც ორთქლის ქვაბი არა აქვს, იმას შეუძლიან ბოჩკაში ჩაასხას 5—6 ვედრა ადუღებული წყალი, გარეცხოს და შემდეგ ცივი წყალი გამოავლოს რამდენჯერმე, სანამ ბოჩკა სრულიად გაცივდება. გარეცხილ ბოჩკას დასაწკრეტათ დასდებენ.

ბოჩკის გასარეცხათ ქვა-კირსაც ხმარობენ. ერთი ბოჩკისათვის საკმარისია 10—15 გირ. ქვა-კირი. კირს დაამტვრევენ, ჩაყრიან ბოჩკაში და ცოტ-ცოტაობით დაახამენ ზედ ცივ წყალს. წყლის დასხმით კირი დაიწყებს დაშლას, რის გამო წყალი ცხელდება. კირის დაშლის დროს ბოჩკას პირს დაუცვავენ მაგრათ, რომ ორთქლი არ

ამოვიდეს ბოჩკიდან. რამოდენიმე ხნის შემდეგ ბოჩკას დაუწყებენ ჭანჭყარს, რომ კირი ყველგან მოხვდეს ბოჩკას. როცა კირი სრულიად გაიხსნება ბოჩკაში და შიგ მყოფი კირ-წყალი გაცივდება, ბოჩკას დასცლიან. კირის შემდეგ ბოჩკაში ჩაახამენ წყალში გახსნილ გოგირდის სიმუავეს, რომელიც ამრიგათ მზადდება: აიღებენ ორ გირვანქა გოგირდის სიმუავეს და ჩაუშვებენ ფრთხილად ერთ ვედრა ცივ წყალში. ამ ხსნილს ჩაახამენ ბოჩკაში და ბოჩკას გორებით ანჯღრევენ, რომ კარგათ მოევლოს სიმუავე. ერთხელ გაკეთებული ასეთი ხსნილი ივარგებს რამოდენიმე ბოჩკის გამოსარეცხათ. გოგირდის სიმუავის გამოვლების შემდეგ ჭურჭელს რამდენჯერმე ჯერ ცხელით და შემდეგ ცივი წყლით რეცხავენ. კარგი იქნება თუ ერთი დღე-ღამე წყლით გამსებულს გაუშვებენ ბოჩკას. ბოჩკის გამორეცხვის შემდეგ საჭიროა დავრწმუნდეთ სრულიად მოშორდა ბოჩკას ტანიცი თუ არა. ამისათვის აიღებენ ჭიქით ბოჩკის ნარეცხს წყალს და ზედ რამდენიმე წვეთს აჯახპის ხსნილს (რკინის კუპაროსი) დაჰკრავენ.

თუ წყალი გაშავდა, ეს იმისი ნიშანი იქნება რომ ტანიცი კიდევ ურევია და ბოჩკას გამორეცხვა აკლია. რაც უნდა რიგიანათ გამოირეცხოს ახალი ბოჩკის მაინც სრულიათ ვერ განთავისუფლდება ტანიციდან, ამიტომ ახალ ბოჩკაში ძველს და ნახ ღვინოს არ ჩაახამენ. ახალ ბოჩკას ხმარობენ ახალი ღვინისთვის. ახალ ღვინოზე ცოტაოდენი ტანიცი ვერავითარ საგრძნობელ გავლენას ვერა ქონებლობს.

8. ქარცივაძე

თამბაქო

(გაგრძელება)

ფოთლების გახმობა

თამბაქოს ფოთლების საბაზროთ და-
 მზადება, მის გახმობა-გამოყვანა დიდს
 დახელოვნებას მოითხოვს. ჯერ უნდა
 ვიცოდეთ როგორ შევატყოთ თამბაქოს
 დამწიფება და როდის უნდა მოიკრი-
 ფოს. თამბაქოს ფოთოლი მაშინ არის
 მწიფე, როდესაც ფოთოლს ზედ ყვი
 თელი წინწყლები დაეტყობა, და მარმა-
 რილოს დაემზავსება და თამბაქოს სუ-
 ნი მიეცემა. ეს ნიშნები გამოჩნდებიან
 ხოლმე ჯერ ზევითა ფოთლებზე და
 შემდეგ ქვევითებზედაც. სწორედ ამ
 დროს დაიწყება მოკრეფა თამბაქოსი.
 ფოთლები დიდის სიფრთხილით უნდა
 მოიმტვრას, რომ არ დაშავდნენ. ძი-
 რითა ფოთლები უნდა შეგროვდეს
 ცალკე და ზევითა ცალკე.

ზოგან თამბაქოს ასე კრეფენ: რამ-
 დენიმე დღით წინ დაკრეფამდე თამბა-
 ქოს გადაჭრიან ძირში ნახევრად ისე
 რომ გვერდზე დადწვეს, ხოლო დეროს
 კი არ მოშორდეს, და ფოთლებს ზედვე
 ახმობენ, ან კრეფენ და ისე აშრო-
 ბენ. გამოშრობა-გახმობა ფოთლისა უნ-
 და დიდის სიფრთხილით მოხდეს, რად-
 გან თამბაქოს ავ-კარგიანობა ამაზეა
 დამოკიდებული. დაკრეფილ ფოთლებს
 რამდენიმე დღე სტოვებენ შენობაში,
 სადაც ჰაერი თავისუფლად უნდა მუშა-
 ობდეს, რომ ნიაფა გაუაროს, და შემ-
 დგე გაფენენ ოთხ არშინიან სიგძით
 კანაფზედ ან ჯოხზედ. გაფენილი ფო-
 თოლი ფოთოლს არ უნდა ეხებოდეს.

ზედ დეროზედ აქკნობენ თუ დაკ-
 რეფენ და ისე გაახმობენ, ორივე შემ-

თხვევაში ფოთოლი უნდა დაიხვრიტოს
 შუა ძარღვთან. მოუმტვრეველი ფოთ-
 ლების გახმობა მით არის კარგი, რომ
 თუ მოწვეა აკლია ფოთოლს, იგი ამ
 დროს მომწიფდება კიდევაც. თამბა-
 ქოს გასახმობათ უნდა იყოს დამზადე-
 ბული ცალკე შენობა, სადაც ჰაერი
 თავისუფლად უნდა მოძრაობდეს. ფი-
 ცარსა და ფიცარს შორის შენობის
 კედლებში უნდა ასე გოჯამდე ადგი-
 ლი რჩებოდეს ჰაერის სამუშაოდ. შე-
 ნობის სახურავშიაც საჭიროა ჰაერის
 სამუშაო საკმელები. თამბაქო ძლიერ
 მძიმეთა შრება, ისე რომ სრულიად
 გამოშრობა-გახმობას უნდება 6—10
 კვირამდე. ამასთან გასაშრობათ გაფე-
 ნილი ფოთლები უნდა დრო გამოშ-
 ვებით შეირხეს ხოლმე. როდესაც და-
 ხვეული ფოთოლი თავის თავად გაი-
 შლება, მაშინ გამოშრობა დასრულე-
 ბულია.

გამშრალი ფოთლები უნდა ხარისხე-
 ბათ დაიყვეს და კონებად შეიკრას. თითო
 კონაში უნდა კარგად გასწორებული
 10—30 ფოთოლი იყოს. კარგია თუ
 კონებათ შეკვრა ნესტიან დღეში
 გაკეთდება. შეკრული კონები იწყობა
 გრძლათ დახურულს შენობაში კო-
 ნები ჩახურდებიან ხოლმე და თამ-
 ბაქოს, ყვითელი ოქროს ფერი ეძ-
 ლევათ, ურომლისოდაც არც ერთი
 ფაბრიკანტი არ იყიდის მას. რომ ყვე-
 ლა კონა კარგად გამოვიდეს, უნდა
 კონებს ადგილი ვუცვალოთ ხოლმე.
 თუ კონებში დაობებული ან დამპალი-
 ფოთლები გამოჩნდნენ, უნდა გამოვაშო

როდესაც, რადგან ისინი სხვებსაც წახედნენ. როცა თამბაქო სავსებით შევა, უნდა კონები გრილ სარდაფში დაეწყოს, მეორედ რომ არ ჩახურდნენ

კონები უნდა განი-გან ეწყოს. ასე დამუშავებული თამბაქო მზათაა შექარხნისათვის.

სტ. ვ. რცხილაძე

აღერსიანად მოეპყარით თქვენს საქონელს

პროფ. პაპოვი

ცხოვრებიდან ყველამ კარგათ იცის, რომ თავაზიანი, აღერსიანი მოპყრობით უფრო მეტს სარგებლობას ნახავს კაცი, ვიდრე უხეშ-უქმებით. ზოგ კაცთან აღერსით თუ გააწყობ რასმეს თორემ სხვაფრივ ვერასფერს გამორჩები. ეს დაკვირვება, მკითხველო, იქნება გაგიკვირდეს კიდევ, ჩვენს შინაურს საქონელსაც შეეხება. აღერსიანი მოპყრობა პატრონისათვის დიდათ სასარგებლოა, სასურველი და ზოგჯერ საჭიროც. მაგ. მფრთხალსა და ურჩ ფურს თუ უხეიროდ მოექცა კაცი, იგი უფრო შეშინდება, შიშით უბღვერის ადამიანს და ბევრჯელ სამაგიეროსაც გადუხდის ზოლმე—ერჩის ან წიხლსა ჰკრავს. თუ მის მოწველას მოინდომებენ, არ ნებდება და თუ მაინცდამაინც მოწველეს, ცურვიდან მთლად რძეს არ აძლევს, რძეს ინახავს. თუმცა პატრონი მცირეოდენად ზარალდება, მაგრამ ამას ჯანი გავარდეს. შენახული, დაქერილი რძე ცურს ძალიან ავნებს, მის მოქმედებას აპრკოლებს. ცურში დარჩენილი რძე უფრო მსუქანია, ვიდრე გამოწველილი. დარჩენილი რძის მიზეზით ცურს ანთება ემართება, სივდება, მაგრდება, წითლდება, ცურში ჯირკვლები ჩნდება და ამისა გამო შემდეგში ნაკლებს იწველის, მეტადრე თუ დროზე არ უშველეს წამლობით.

რა აიძულებს ფურს რძის შენახვას? მრავალი რამ. მაგალითად შეტევა,

ლანძღვა-კინება, ცემა, ძუძუებში უცაბედათ ხელის მოჭერა, ცივი წყალი ცურზე მოსავლელი ძუძუების ძალიან დაწევა, მუჯლუგუნი ძროხის იქით მისაყენებლად, ყვირილი, ხმაურობა და სხვა. გაკვირდება მკითხველო, რა უბრალო რამეს შეუძლიან ფურის შეწუხება, მაგრამ მაგარიც ის არის, რომ ყველა ამის წყალობით პატრონი ზარალობს, რადგან ჯერ ერთი ძროხა ნაკლებს იწველის და მეორე ცურიც უფუჭდება, უსნეულდება. ხშირად პატრონი იძულებულია გაჰყიდოს ძროხა, რადგან მწველელად აღარ ვარგა. ამისთანა გარემოებაში რასაკვირველია საჭიროა აღერსიანი მოპყრობა და მუჯლუგუნ—შეტევაზე ხელის აღება, მით უმეტეს, რომ პატრონი აქ არაფერს ჰკარგავს. ჩვენში ჩვეულები არიან უხეირო ქცევას. ამას მნიშვნელობას არ აძლევენ არავითარს. ოღონდ ფურს საკმაო საკვები ჰქონდეს თორემ რას დაგიდევს, თუ შეუტეი ან დაჰკარი. არა, ეს შემცდარი აზრია. განათლებულ ქვეყნებში, მაგ. ინგლისში, საფრანგეთში, გერმანიაში და დანიაში მეურნეებმა დიდი ხანია შეიგნეს საქონლის აღერსიანი მოპყრობის საჭიროება და აქი არც ნანობენ, რადგან მაღლიერი ძროხა ძლიერ ბლომა რძეს იძლევა. აღერსიან მოპყრობის საჭიროების დასამტკიცებლად იქაურმა საქონლის მომწენებლებმა შემდეგი

ცდა მოახდინეს: ნახირი ორად გაკვეყეს; ყველას ერთნაირ საკვებს აძლევდნენ, ერთნაირად უვლიდნენ, მხოლოდ წველის დროს ერთ ნაწილს ალერსით, თავაზიანად ეპყრობოდნენ, მეორეს კი ურიგოდ: უყვიროდნენ, ხმაურობდნენ და აწუხებდნენ. წარმოიდგინეთ რომ შედეგიც ძალიან განსხვავდებოდა: პირველმა წილმა 10% მეტი რძე მოიკა, ვიდრე მეორემ, ე. ი. ყოველ ათ ბოთლ რძეზე ერთ ბოთლ მეტს იწველიდნენ ის ძროხები, რომელთაც თავაზიანად და სიყვარულით ექცეოდნენ მოწველის დროს. მაშ არა ვცდებით როცა ვამბობთ რომ საქონლის შეწუხება მავნებელია! საქირთა ვიცოდეთ, რომ პირუტყვი ადამიანურ ქცევას საქირთებს. ასეთი მოქცევა ეჭირვება უფრო ფურს, რადგან იგი უფრო ნაზია. მშვიდობიანი მოგცევით ძროხას ვამშვიდებთ, რძეს სრულად იძლევა და მწველელსაც ნდობით ეკიდება ვინ არ იცის რომ ერთი და იგივე ფური როცა სხვადასხვა კაცი სწველავს, რძეს ერთნაირად არ იძლევა! ზოგჯერ ერთ მწველელს ახლოც კი არ იკარებს, მეორეს კი ნებდება და წველის გათავებამდე მშვიდათა სდგას. ასევე იცის ძროხამ, როცა ერთი კაცის ხელიდან მეორეში გადადის. კარგი იქნება რომ ბაკის, ან გომის ახლომახლო ისეთი ხმაურობა არ იყოს, რომელიც ძროხას შეაშინებს და დააფრთხობს.

ზემო ნათქვამიდან მკითხველი უეჭველია არ იფიქრებს, რომ ალერსიანი მოპყრობა საქონელთან მხოლოდ ჩვენი ახირებაა! რბილად მოგცევა ხარჯსა და შრომას რომ საქირთებდეს კიდე ჰო. მაშინ კიდე გვეთქმოდა რამე წინააღმდეგ. საქირთა მხოლოდ პირველ ხანს კაცმა თავის თავს ცოტა ძალა დაატანოს, რომ თავი შეიმავროს და შემდეგ ჩვეულებად გადაექცევა და სარგებლობის მეტს სხვა არაფერს მოუტანს თავის ოჯახს.

საქონელი რომ საღი იყოს და ამასთანავე მეტს სარგებლობას აძლევდეს პატრონს, საქირთა შემდეგი: 1) წველის დროს ხმაურობას ერიდოთ; 2) ფურთან უნდა ფრთხილად მისვლა, დაყვავება; 3) ცურზე ხელი უნდა მოუსვათ, ნელ-თბილ წყალით მოჰბანოთ და შეუმშრალოთ რბილი ტილოთი; 4) შემშრალების მერე კიდევ უნდა მოუსვათ ცურს ხელი და ოდნავ ნაზად შეჰკრათ ზევით ცურს, როგორც ეს ხბომ იცის, და მერე წველა დაიწყეთ. წველის გათავების შემდეგ საქირთა კიდევ დაუყვავოთ ფურს.

განა ყველა ეს ბევრი რამ არის ან ძნელი ასასრულებელია? სრულებითაც არა. ალერსიან მოპყრობას საქირთებს ყოველი სულდგმული, მეტადრე ადამიანისაგან, რომელიც ბუნების მეფეთა სთვლის თავის თავს.

ელ. კარბელაშვილი.

საყურადღებო ცნობები

ლაქების ამოსაყვანი საპონის მომზადება. ერთ გირვანქა თეთრ საპონს დასჭირიან თხელ-თხელ ნაჭრებათ და ერთ სავსე სტოლის კოვზ ძროხის ნაღველასთან და ერთ კვერცხის გულთან უცილოთ აზელვენ კარგად. ამ აზელილ ცომს ერთი დღე-ღამე დაამყოფებენ სინთიეში და შემდეგ პატარ-პატარა კვერებათ დააკეთებენ და შეინახვენ ხმარებამდე.

ხმარება ამ საპონისა ასე ხდება: დალაქავებულ ადგილს ჯერ ცოტათი დანამავენ. მერე საპონის კვერით გახეხენ კარგად და შემდეგ წმინდა წყლით ამორეცხავენ.

აბრეშუმის ხელსახოც-ბაღდადების გარეცხვა. გაფცქვნილ კართოფილს დასრესენ სუფთა წყალში, გასწურავენ საცერში და ამ

გაწურულ წყალში გარეცხავენ აბრეშუმეულს უსაპნოთ. აბრეშუმეული მშვენნიერად გაირეცხება კიდევაც და არც ეღვარებას დაკარგავს.

როგორ უნდა ეწამლოს ვისაც პირი უყარს. პირის აცროლება პირის, ან კუჭ-ნაწლევების ავადმყოფობით წარმოსდგება. ზოგ შემთხვევაში კი ამის მიზეზი ჭიანჭაში კბილები არიან.

აქედან ცხადია რომ პირის სიმყრალეს უნდა თავი-და-თავი მიზეზი მოეძებნოს და ისე

ეწამლოს. ხოლო ხშირად ადამიანს ცუდი სუნის სილი ხოლმე პირიდან არა იმიტომ რომ რამე სტკივა, არამედ პირის უსუფთაობისა გამო. ამ შემთხვევაში სულ უბრალო საშუალება შეიძლება ვისმართ ამ სუნის მოსასპობლად. საშუალება იგი შემდეგია:

შეზავებენ 2 ნაწილ საჭმელ მარილს
200 „ წყალს
30 „ პიტნის წყალს

და ამ ხსნილით ირეცხავენ პირს საჭმლის მიღების შემდეგ.

განცხადებანი

მთელ კავკასიაში პირველი სპეციალური ელექტრო-მიხანიკური დაწესებულება

ა. ღიუმა

ტფილისი, მიხაილავის ქუჩა, № 140, რომელიც ამზადებს მეფუტკრეობაში საჭირო ყველანაირ იარაღებსა და ავეჯეულობას.

დედა-ფუტკრის მგრდა ხელოვნურად, წიგნები და სახელმძღვანელოები მეფუტკრეობის შესახებ.

აქვე ყიდულობენ და ჰყიდიან თაფლს და წმინდა სათემლს.

პრეისკურანტი უფასოთ.

სახელმწიფო ქონებათა და მიწათ მოქმედების სამინისტროს კომისიონერი

მ. მ. ფრიდონოვი ტფილისში.

აპირახები და წამლები ბალ-პენახების შესახებ-ლაკად

სუფთა შაბიამანი ცნობილი მაკლესფილდისა და სხვა ფირმებისა.

გოგირდი მარსელისა და პირდაპირ იტალიიდან გამოწერილი სხვადასხვა ფირმებისა და ჩვენი საკუთარი ფირმისა.

ნამდვილი შვინფურტის მწვანე წამალი ბლენდელის ფაბრიკისა ლონდონში.

კულვარიზატორები (შესასხურებელი აპარატები) მონსტრევისი, ვერმონტისა და სხვა ფაბრიკებისა.

შზად გაკეთებული პარაშოკი ვაზებზე და ხეხილებზე შესასხურებლად სოკობისა და მწერ-ჭია-მატლების წინააღმდეგ „**მალერი**“ სხვადასხვა ფაბრიკებისა.

უზრძინის საწურავები (პრესები) მაბილიესი, მარმონიესი და სხვა ფაბრიკებისა.

ღვინისა და სპირტის ამოსაღები ნასოხები ანუ კომპაზი გვილებოსი.

ღვინის გასაშინჯი აპარატები სალერონ-ჯურდენისა.

ვაზების შესაყელი და ახახვევი რაფი.

აზბესტის ფილტრები მალოვიჩის, რუეტის და სხვა ფაბრიკებისა.

აცეტილენის ფარნები მაღალ კოშკებზე ასანთები მედლუხასი.

კანტორა კისრულობს სხვა ყოველი გვარი იარაღებისა და მაშინების გამოწერასაც, რომელნიც კი საჭირონი იქნებიან მევენახე-მეღვინეებისათვის, მებაღეებისათვის და ყველა სხვა მეურნე-თათვის.

დაწერილებითი ცნობების მისაღებათ მსურველნი მიმართავენ **მ. მ. ფრიდონოვს ტფილისში.**

კატალოგები უფასოდ.

რედაქცია-გამომცემელი **გ. ი. რცხილაძე**